

NAŠ DALJNI BLIŽNJI SVET

Anghel Dumbraveanu, Geneza

Romuni odlikujejo svoje najboljše pesnike z izborom njihovih pesmi v posebni zbirki z naslovom »Najlepše pesmi«. Anghelu Dumbraveanu, liriku iz Timișoare, so izdali takšno zbirko nekako pred desetimi leti. Do danes je izdal približno sedemnajst pesniških zbirk.

Anghel Dumbraveanu se je rodil v občini Dobroteasa, šolal se je v Timișoari, mestu vrtov, kot mu pravijo, kjer si podajajo roke kulture najmanj treh jezikovnih manjšin. Temu mestu je ostal zvest do danes. Ko je končal študije na filološki fakulteti, se je ves posvetil književnosti. Že s prvo zbirko pesmi se je napovedal kot romantik, ki ga vabijo širjave in eksotičnost. Zapel je po svoje, samoniklo, s pretanjenim čutom za liriko. Od zbirke do zbirke je hodil svojo pesniško pot nekje na robu neba, na robu dneva, premišljeval je nekje na stopnicah neskončnosti, zmeraj znova ga privablja morje s svojim prostranstvom, pesek na morskem bregu, kjer najde pozabljeno amforo . . .

Za liriko Anghela Dumbraveana je značilna melodičnost svobodnega verza. Ni eden tistih pesnikov, kot pravi o njem njegov ocenjevalec, ki pravijo natanko tisto, kar se zdi, da pravijo – njegova poezija vsebuje skrivnost, da namreč pove to, kar se ne zdi, da pravi.

Narava, eros, kozmična prostranstva – to so območja, v katerih se giblje svojevrstna poezija Anghela Dumbraveana skozi ves njegov ustvarjalni opus. Je tudi eden izmed najbolj prevajanih sodobnih romunskih pesnikov.

Pesmi prev. Katja Špurova

Anghel

VPRAŠANJA

Ležala si v pesku

Dumbraveanu

MORJA

Z obrazom k vprašanjem morja.

Bila si amfora,
Pozabljena na bregu.

Ptice so vzletale na tvoje nebo
In vznemirjeno čivkale,
Valovi so ti zveneče bñli ob boke
In se umikali, čudeč se
Krhki lepoti tvojih dojk.

Oči so mi vzhajale s tvojih cvetočih ust
In zahajale na tvoje tanke gležnje
V polkrogu svetlobe.

Bila si amfora, pozabljena na bregu
 In ptice so bile radovedne,
 Zakaj te ne dvignem na ramo,
 Da bi te moja prst brez konca opevala.

ALINA Kakor dih si v meni, podobna
 Svetlobi v bilkah, nenehno te slavim
 Pod sončnim svodom. Drevesa se čudijo
 Kaligrafiji tvoje hoje. Trava
 Bi rada spoznala dišeče tajne
 Tvojega bledega telesa. In vode
 Ti zavidajo iskrivo bistrino
 In mlado bujnost.
 Okrogli kamen, sveti les
 Čiste milosti belih duš,
 In zemlja, polna semen
 In zmeraj nove zamisli dišav –
 Vse to mi prešinja duha, trudeč se,
 Da si sposodi kvadrant tvoje lepote
 Za brezkončni hip izpolnitve.
 A jaz te nenehno nosim v sebi in sva
 Tudi v spanju nerazdružljiva, iz strahu,
 Da ne zadeneš ob vejo na zvezdnih poteh
 In postaneš bilka ali zvezda.

GENEZA Svet je ustvaril bog iz Egipta
 Na lončarskem kolesu. Vzel je prst in vodo iz Nila

In vrtel je kolo po svoji zamisli proti svetlobi.
 Iz svetlobe je ustvaril žensko in rože.
 Ženska je bila podobna vrču, ko ga je dvignil in pil,

Je bil lončar omamljen in njegove dlani
 So do nezavesti božale vrč, ležeč ob njem.
 Tedaj se je rodila pesem.

BALADA Glej, Molčeča Gospa, večer prihaja,
 Pozno je že v iluzijah, jesenski veter
 Trka na šipe z usahlimi spomini.

Potujemo, ne da bi vedeli, kaj nas čaka,
 Čedalje bolj se zapiramo vase, vstopamo
 Globlje v območje strah vzbujajočega molka.
 In pride čas,
 Ko se misel dotakne pozabljene stvari,
 Pride duh, ki nas dolga leta straši z nočjo.
 Glej, Molčeča Gospa, toliko zaman poti
 Je obležalo v naju. Nekdo neviden
 Šteje suha drevesa za nama.
 Nekdo šteje mrtve zvezde in stiske,
 Ki jih nihče ni predvidel.
 Prišel bo večer in bolj sva sama
 Kot v ljubezni. Tvoje dolge noge so kot vosek
 Nesluteno krhke. Tvoje roke so mrzle,
 Kot je črno čakanje ila. Dajem ti to,
 Česar nikoli nisem mogel napraviti:
 Te rjaste ključke, z njimi bi moral odpreti
 Dan, v katerem je živela dekleta z zelenimi očmi.
 Slišim, kako mi raste v očeh barva prsti.
 Naprej grem sam.

ENAKONOČJE

Zakaj se vse nagiba in pada v pozno?
 Le veter ostane sam in izbira,
 A moje oči, ki so videle morje,
 Zakaj se čedalje bolj polnijo z nočjo?
 Ne vem več, kje sem bil s teboj,
 Da bi te pokazal zraku in vodi.
 Čedalje daljše so pustinje, po katerih hodim
 In v mraku slišim, kako ihtijo reke
 In breg, kako se ruši v meglo, brez smisla.
 Čedalje bolj se oddaljujem od dneva, čakajo me
 Polja strahu, vrteča se od zagona,
 Ki ga ne najdem več. So prostori brez spanja,
 So nebesni svodi s praznimi orbitami,
 Bregovi, pozabljeni od svetlobe, koder
 Le še jaz zdaj hodim in kličem te zaman. Če bi
 Le še mogel razpoznati včerajšnjo pot, ki se
 Vzpenja tja, kjer so tvoja kolena sanjala
 Pod kolobarji dvomov, a moje oči, ki so videle
 Morje, da se ne bi še bolj polnile z nočjo!

PRIDI, JI PRAVIM Ptica se ves dan skriva pred mano.
 Včasih jo vidim hoditi po reki in kako se gleda v vodi,
 Včasih posluša, stoječ na kamnu.
 Poklical bi jo, pa spet odide.
 Kot da nosi čudna sporočila
 Med to in ono stvarjo.
 Pridi, ji pravim, večer se bliža,
 Pridi in spi med mojimi besedami,
 Povej jim, kako letiš in se čудиš.
 A ptica molči in švigne v nebo,
 A ptica molči in leti naprej
 Proti semenom noči.

**SKOZI MRAČNE
 GOZDOVE**

Mnogo sem čakal v tem letnem času.
 Imela si blede dlani
 In pokazala si mi hišo iz kamna
 In potok, ki bi ga morala prebresti
 Z bosimi nogami.
 Hotel sem, da bi mi rekla s pogledom: Tu sem.
 Veter je pihal proti neznanemu
 In dolgi lasje so ti tekli nazaj.
 Greva čez potok, v tej hiši bova živeła.
 Dolgo sem hodil navzgor med suho praprojtjo,
 Skozi mračne gozdove.
 Tu sem, poglej mi kolena,
 Vzemi mi ramena, vzemi mi dihanje,
 Sem hotel, da bi mi rekla.
 In pihal je veter ledeni
 Hiše nisem videl
 In ti si bila daleč za mano.

VRČ VODE

Tolikokrat sem si rekel, da je pozno,
 Da mi leta kradejo čudež govora,
 Da zmeraj prihaja nekdo, noč za nočjo
 In mi jemlje žensko
 In jo odnese v pozabo. Moral sem
 Nenehno iskati. Največkrat sem bil sam
 Na bregu reke in sem klesal ljubo podobo
 V les besede.

Ne morem več kričati. Prikazen,
 Hočem reči, človek ali ptica,
 Če si, pridi na breg, k pogovoru.
 Glej moje bogastvo: moč hoje,
 Lahko gledam in povem, kar mislim.
 Vzemi mi hojo, če hočeš, in vid,
 Dam ti tudi moč govora –
 Živ bom videl in hodil,
 Govoril bom z mislijo, z znaki, ki jih ne poznaš,
 A pusti mi žensko – ne pokrivaj ji lica
 S koprenami senc, ne dajaj ji žalosti v pogled,
 Naj stopa božansko med temi stvarmi,
 Da mi prinese vrč vode z roba sveta.
 A zelo je že pozno, mrak se spušča
 In nimam več včerajšnjega čudeža govora
 In stojim molčeč na bregu dneva
 In klešem v les besede – podobo ženske, ki je šla,
 Da mi prinese vrč vode.

ŠKATLA PRSTI Le kaj še čakam
 V sobi z golimi stenami?
 Zdi se mi, da stopa človek
 Po robu sveta:
 Odprem vrata – nemara vidi
 Moj pepel svetlobe.
 Slišim le popke na veji,
 Upajoče.
 In zvezda plapola v negibnosti
 Brez meja.
 Kmalu se bo odprla škatla prsti,
 Da pridejo črički
 Skoz mojo utrujeno misel.